

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3450/2021
20.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужилаца-противтужених АА и ББ, обоје из ..., Општина ..., чији је заједнички пуномоћник Живко Ракоњац, адвокат из ..., против тужене-противтужиле ВВ из ..., Општина ..., чији је пуномоћник Верица Јовановић, адвокат из ..., ради утврђења и чинидбе по тужби и ради утврђења по противтужби одлучујући о ревизији тужене – противтужиле, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 4591/2019 од 29.09.2020. године, исправљене решењем истог суда Гж 4591/2019 од 04.02.2021. године, у седници одржаној дана 20.10.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене - противтужиле изјављена против става четвртог изреке пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 4591/2019 од 29.09.2020. године, која је исправљена решењем истог суда Гж 4591/2019 од 04.02.2021. године (у делу одлуке о противтужбеном захтеву).

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 4591/2019 од 29.09.2020. године, исправљена решењем истог суда Гж 4591/2019 од 04.02.2021. године, у ставу другом и шестом изреке (у делу одлуке о тужбеном захтеву и трошковима поступка) и у том делу се предмет враћа другостепеном суду, на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Алексинцу П 165/2016 од 04.03.2019. године, која је исправљена решењем истог суда П 158/2019 од 03.07.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца и утврђено да су они власници по основу стицања у заједници са сада покојним ГГ и ДД, обоје бивши из ..., у делу од 38,09%, а тужилца АА и дела од 10,36% ниже наведене имовине и то: једне породичне стамбене зграде бруто површине 80,96 м², једног помоћног објекта – економске штале, спратности, приземље и поткровље, бруто површине 503,23 м², једног обора бруто површине 12,34 м², бетонског платоа, изграђених на к.п. бр. .. К.О. ..., као и к.п. бр. .. у површини од 9,6 ари, земљиште под објектима и за редовно одржавање објеката к.п. бр. .. у површини 15,37 ари, к.п. бр. .. у површини 14,42 ара, све из листа непокретности број .. за К.О. ..., као и покретних ствари: један трактор марке „ИМТ“ .., регистарски број .. СО ..., број мотора ..., производња 1975. године, број шасије .., једних гумених кола, једне тракторске и једне осовинске приколице, једног двобразног плуга, једне тракторске фрезе, једне тањираче, једног сетво спремача, једне

четворокрилне дрљаче, једне прскалице, једне сејалице за пшеницу, једног ваљка за трактор, једне фрезе „ИМТ“ 506 са прскалицом, једног топа за наводњавање, једног млина за млевење сточне хране, једног хидрофора за воду, једне четвороредне сејалице, једног мотора за наводњавање, једна моторна тестера за дрва марке „Томос – Хусгварна“, једно комби возило, број мотора .., шасија .., 1974. година, што је тужена дужна да призна да и тај део непокретности и покретних ствари преда у државину тужилаца и трпи да се ово право тужилаца упише код РГЗ СКН Алексинац на име тужилаца, те уговор о доживотном издржавању који је закључен између ГГ и ДД из ..., као прималаца издржавања и ВВ из ..., као даваоца издржавања, а оверен код Општинског суда у Алексинцу под бројем Р 448/07 дана 27.12.2007. године, у делу који се односи на наведене ствари, не производи правно дејство, а што је тужена дужна да призна. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован противтужбени захтев тужене којим је тражила да се утврди да заоставштину покојног ГГ и покојне ДД, обоје из ..., чини део од 53% следеће имовине: двобразни тракторски плуг, циклон за бацање ђубрива, мешалица за бетон, велика вага од 200 – 300 кг, 30% нове куће која се састоји од подрума, приземља, спрата и поткровља на к.п. бр. .. и .. у К.О. ..., цела к.п. бр. .. у површини 23,91 ха у К.О. ..., те да тужиоци то право се обавезују да признају. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиоцима накнади трошкове поступка у износу од 381.275,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности па до исплате.

Апелациони суд у Нишу је пресудом Гж 4591/2019 од 29.09.2020. године, која је исправљена решењем истог суда Гж 4591/2019 од 04.02.2021. године, ставом првим изреке, укинуо пресуду Основног суда у Алексинцу П 165/2016 од 04.03.2019. године, исправљену решењем истог суда од 03.07.2019. године и пресудио тако што је, ставом другим изреке, утврдио да су тужиоци – противтужени АА и ББ, обоје из ..., као правни следбеници и наследници сада покојног ЂЂ, бившег из ..., власници по основу ЂЂ стицања у заједници са сада покојним ГГ и ДД, бивших из ... у делу од 38,09% следећих непокретности: једне породичне стамбене зграде бруто површине 80,96 м², једног помоћног објекта – економске штале, спратности – приземље и поткровље, бруто површине 214,16 м², једног обора бруто површине 12,34 м², изграђених на к.п. бр. .. К.О. ... и бетонског платоа, као и саме к.п. бр. .. површине 9,60 ари, које се земљиште налази испод објекта и за редовно одржавање објекта, све из листа непокретности број .. К.О. ..., к.п. бр. .. површине 15,37 ари, к.п. бр. .. површине 14,42 ара, а тужиља – противтужена АА из ..., по основу сопственог стицања у заједници са сада покојним ГГ, ДД и ЂЂ, бивших из ..., власник у делу од још 10,36% следећих непокретности: једног помоћног објекта, економске штале спратности, приземља и поткровља бруто површине 214,16 м², једног обора бруто површине 12,34 м², изграђених на к.п. бр. .. К.О. ... и бетонског платоа, као и саме к.п. бр. .. површине 9,60 ари, које се земљиште налази испод објекта и за редовно одржавање објекта, све из листа непокретности број .. К.О. ..., а што је тужена – противтужиља дужна да призна и да тај део непокретности преда у државину тужиоцима – противтуженим и да трпи да се ово стварно право упише код РГЗ СКН Алексинац на име тужилаца – противтужених у досуђеним уделима, те да уговор о доживотном издржавању који је закључен између ГГ и ДД из ..., као прималаца издржавања и ВВ из ... као даваоца издржавања, оверен код Општинског суда у Алексинцу под бројем Р 448/07 од 27.12.2007. године, у делу који се односи на наведене непокретности, не производи правно дејство, а што је тужена – противтужиља дужна да призна. Ставом трећим изреке, одбијен је део тужбеног захтева којим су тужиоци – противтужени тражили да се утврди да су они власници по основу стицања у заједници са сада покојним ГГ и ДД,

обоје бивших из ..., у делу од 38,09%, а тужиља – противтужена АА и дела од 10,36% покретних ствари и то: једног трактора марке „ИМТ“ .., регистарски број .. СО ..., број мотора ..., производња 1975. године, број шасије .., једних гумених кола, једне тракторске и једне осовинске приколице, једног двобразног плуга, једне тракторске фрезе, једне тањираче, једног сетво спремача, једне четворокрилне дрљаче, једне прскалице, једне сејалице за пшеницу, једног ваљка за трактор, једне фрезе „ИМТ“ 506 са приколицом, једног топа за наводњавање, једног млина за млевење сточне хране, једног хидрофора за воду, једне четвороредне сејалице, једног мотора за наводњавање, једне моторне тестере за дрва марке „Томос – Хусгварна“, једног комби возила, број мотора .., број шасије .., 1974. година, као неоснован. Ставом четвртим изреке, одбијен је противтужбени захтев тужене – противтужиље којим је тражила да се утврди да заоставштину сада покојног ГГ и ДД, обоје бивших из ..., чини део од 53% следеће имовине: двобразног тракторског плуга, циклона за бацање ђубрива, мешалице за бетон, велике ваге од 200 – 300 кг, 30% нове куће која се састоји од подрума, приземља, спрата и поткровља на к.п. бр. .. и .. К.О. ..., целе к.п. бр. .. у површини 23,91 ар, К.О. ..., те да су тужиоци – противтужени обавезни да ово признају, као неоснован. Ставом петим изреке, одлучено је да је тужба тужиље – противтужене АА из ... којим је тражила да се утврди да је она власник по основу сопственог стицања у заједници са сада покојним ГГ и ДД, оба бивша из ..., у делу од 10,36% у односу на породичну стамбену зграду бруто површине 80,96 м² и к.п. бр. ..., .. и .. К.О. ..., повучена. Ставом шестим изреке, обавезана је тужена – противтужиља да тужиоцима – противтуженима накнади трошкове поступка у износу од 481.450,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена – противтужиља је изјавила благовремену ревизију побијајући је у ставовима другом, четвртм и шестом изреке, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужиоци – противтужени су доставили одговор на ревизију.

Врховни касациони суд је испитао правноснажну пресуду, у побијаном делу, на основу одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11... 18/20) и утврдио да је ревизија тужене – противтужиље делимично основана.

Доношењем побијане пресуде, није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП-а, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља – противтужена АА је супруга, а тужилац – противтужени ББ, син сада покојног ЂЂ, док је тужена – противтужиља његова сестра. Родитељи тужене – противтужиље и покојног ЂЂ, били су сада покојни ГГ и ДД, који су са туженом – противтужиљом, закључили уговор о доживотном издржавању пред Општинским судом у Алексинцу под бројем Р 448/07 дана 27.12.2007. године. У поступку расправљања заоставштине покојних ГГ и ДД, решењем Општинског суда у Алексинцу О.бр. ../08 и О.бр. ../08, сада покојни ЂЂ упућен је на парницу да докаже да су родитељи, наведеним уговором о доживотном издржавању, располагали у корист тужене – противтужиље, имовином која није њихово искључиво власништво и то објектима који се налазе на к.п. бр. ...: једна

породична стамбена зграда са помоћним објектима, као и к.п. бр. ..., .. и појединачно наведених покретних ствари. Покојни ГГ, ДД, ЂЂ и АА су живели у породичној и економској заједници након женидбе сина ЂЂ и доласка снаје АА, у њихово породично домаћинство 1972. године. Заједница између родитеља, покојног ЂЂ и његове супруге АА, трајала је све до 1980. године тако што су сви заједно радили и остваривали приходе од пољопривреде. Вештачењем је утврђено да удео чланова породичне заједнице у стицању заједничке имовине износи и то: ГГ 25,91%, ДД 19,43%, ЂЂ 38,09%, ВВ 3,88% и АА 10,36%. Имовина која је предмет противтужбеног захтева и то: двобразни тракторски плуг, циклон за бацање ђубрива, мешалица за бетон, велика вага од 200 – 300 кг, 30% нова куће која се састоји од подрума, приземља, спрата и поткровља на к.п. бр. .. и .. К.О. ..., цела к.п. бр. .. у површини од 23,91 ар К.О. ..., представља посебну имовину сада покојног ЂЂ и тужиље – противтужене АА, која је стечена у њиховој брачној заједници.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужбени захтев тужилаца усвојио у целини, а противтужбени захтев тужене – противтужиље одбио јер је закључио да је непокретна имовина која је предмет тужбеног захтева заједничка имовина чланова породичне заједнице коју су у време њеног стицања живели заједно, а сразмерно уделима утврђеним вештачењем, па је због тога уговор о доживотном издржавању закључен и оверен код Општинског суда у Алексинцу под бројем Р 448/07 од 27.12.2007. године, у делу који се односи на те непокретности ништав и не производи правно дејство. Имовина која је предмет противтужбеног захтева представља посебну имовину покојног ЂЂ и АА стечену након престанка породичне заједнице.

Другостепени суд је првостепену пресуду укинуо и пресудио тако што је тужбени захтев тужилаца (делимично) усвојио признајући им, као његовим наследницима, удео од 38,09% на непокретностима наведеним у ставу другом изреке побијане пресуде по основу ЂЂ стицања у породичној заједници, док је тужиљи – противтуженој АА признао удео од још 10,36% по основу њеног сопственог доприноса радом у истој породичној заједници, на помоћним објектима и парцели на којој су изграђени. Противтужбени захтев тужене – противтужиље је одбио зато што се односи на имовину која није стечена у породичној заједници, већ представља брачну тековину покојног ЂЂ и тужиље АА.

По оцени Врховног касационог суда, противтужбени захтев тужене – противтужиље је правилно одбијен код утврђене чињенице да су двобразни тракторски плуг, циклон за бацање ђубрива, мешалица за бетон, велика вага од 200 – 300 кг, као и нова кућа изграђена на к.п. бр. .. и .. К.О. ..., те к.п. бр. .. површине 23,91 ар К.О. ..., стечени након што су покојни ЂЂ и тужиља – противтужена АА, напустили породичну заједницу, па је та имовина њихова брачна тековина а не имовина која је стечена у породичној заједници.

Одредбом члана 195. став 1. Породичног закона прописано је да имовина коју су заједно са супружницима, односно ванбрачним партнерима стекли радом чланови њихове породице у току трајања заједнице живота у породичној заједници представља њихову заједничку имовину.

У конкретном случају, имовина која је предмет противтужбеног захтева тужене – противтужиље није стечена радом у породичној заједници, што води правилном

закључку да покојни ГГ и ДД немају уделе у стицању те покретне и непокретне имовине.

Наводима ревизије тужене – противтужиље о томе да у уговору о доживотном издржавању закљученом пред Општинском судом у Алексинцу под бројем Р 448/07 дана 27.12.2007. године, пише, између осталог, да су уговарачи ГГ и ДД брачни другови који у браку имају сина ЂЂ и ћерку ВВ, те да син ЂЂ живи у посебном домаћинству у ... са својом породицом „у чију су куповину учествовали и родитељи, а исти су учествовали и у изградњи куће у којој сада живи ЂЂ са својом породицом“, не доводи се у сумњу правилност побијане пресуде у делу којим је одлучено о њеном противтужбеном захтеву. Другостепени суд је одлучио на основу чињеничног стања које је утврдио након одржане главне расправе, савесном и брижљивом оценом сваког доказа засебно, свих доказа као целине и на основу резултата целокупног поступка, правилном применом одредбе члана 8. ЗПП-а, утврдивши да имовина која је предмет противтужбеног захтева тужене – противтужиље није стечена у породичној заједници, већ да представља брачну тековину покојног ЂЂ и његове супруге, овде тужиље – противтужене АА.

Међутим, при одлучивању о тужбеном захтеву тужилаца, другостепени суд је погрешно применио материјално право због чега је чињенично стање непотпуно утврђено.

На имовинске односе чланова породичне заједнице примењују се одредбе Породичног закона о имовинским односима супружника, осим одредбе члана 176.став 2.(уписивање у јавни регистар) и члана 180.став 2.(претпоставка о једнаким уделима), како је прописано ставом 3. те одредбе Породичног закона. Ако је током трајања заједничког живота у браку дошло до незнатног увећања вредности посебне имовине једног супружника, други супружник има право на потраживање у новцу сразмерно свом доприносу, а ако је дошло до знатног увећања те имовине онда има право на удео у тој имовини сразмерно свом доприносу, пошто је тако прописано одредбом члана 170.став1.и 2. истог закона.

Сувласник има право да ствар држи и да је користи заједно са осталим сувласницима, сразмерно свом делу, не повређујући права осталих сувласника, јер је тако прописано одредбом члана 14. став 1. Закона о основама својинскоправних односа.

У конкретном случају, побијаном одлуком, другостепени суд је погрешно применио материјално право при утврђивању процента учешћа чланова породичног домаћинства у стицању имовине која је предмет тужбеног захтева тужилаца пошто није имао у виду да су тужиља АА и сада покојни ЂЂ, док је постојала породична заједница са ЂЂ родитељима, живели у кући и обрађивали имање које је покојни ГГ, отац покојног ЂЂ, стекао наслеђем, што значи да се ради о његовој посебној имовини која је уједно и економска база за стицање имовине породичне заједнице. Када се има у виду да учешће економске базе у стицању имовине износи 20 – 30%, у зависности од тога да ли се ради о сеоском или градском подручју, јасно је да покојном ГГ није урачунат допринос по том основу, пошто се судски вештак изјаснио да његов допринос у стицању имовине у породичној заједници износи 25,91%, што би значило да његов рад није урачунат у тај проценатј. Одлука о ништавости уговора о доживотном издржавању закљученог између тужене и њених родитеља у делу који се односи на наведене непокретности за које тужиоци тврде да представља заједничку имовину

чланова породичне заједнице а не искључиву имовину прималаца издржавања, зависи од утврђења чињеница о томе да ли постоји и ако је то случај колики је удео чланова породичне заједнице у стицању те имовине. Због тога се, за сада, не може прихватити изложено становиште другостепеног суда о ништавости уговора о доживотном издржавању у делу који се односи на те непокретности.

Такође је противно одредби члана 14. став 1. Закона о основама својинскоправних односа налагање другостепеног суда туженој – противтужиљи да идеални део предметних непокретности преда у државину тужиоцима – противтуженима, пошто сувласници на заједничкој ствари немају искључиву државину већ имају судржавину.

У поновном поступку, потребно је да другостепени суд, на основу примедби из овог решења, чињенично стање у потпуности и правилно утврди, након чега ће имати могућност да, правилном применом материјалног права о тужбеном захтеву тужилаца донесе нову и закониту одлуку.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је побијану правноснажну пресуду укинуо у делу којим је одлучено о тужбеном захтеву тужилаца, као и одлуку о трошковима парничног постука, јер зависи од његовог исхода.

На основу одредбе члана 414. став 1. ЗПП-а, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу првом изреке, а на основу одредбе члана 416. став 2. као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић